

کارِیگاری دِ وِوت لِس سَر مانِ وِی زمان و نِت وِ، چِمکساری و پِناسِ کان. . شِرک کرمانج

ئِمم بَشی دوو م ل با ب تکی چوار بَشی ب ناو نیشانی "ل ن بوونی د و تدا، زمان و ن ت و ل ناود چن، ک یسی کورد". ل بَشی ی ک مدا قس مان ل س ر پ گ ی زما نی کوردی کرد ل گ گ ئ و م ترسیان ک ئ م ب ت ایب تی زما نی کورد ل با کوور و ژ ه لاتی و لاتی و و ب ووی بوون ت و. ل م ب شدا قس ل س ر پ گ ی د و ت د ک ی ن ل س ر ما ن و ی زمان.

ب ئ و ی بزانی ل ناو چوونی ن ت و ب چی و ب ن د س ر تا د ب ت پ ناس ی ن ت و ب ک ی ن. ئ و زانراو ک پ ناس ی جیا جیا و ل دید و ت گ یشتنی جیا واز و ن ت و ناس نراو. ب م ئ م ب پ ناس ی ن ت و ئ و پ ناسان ب چاک د زانی ک بن ماکان و ک گ گ کانی ن ت و دیاری د ک ن، ه کار ک ش ب ئ و د گ گ ت و ک ل پ ی و ن د ب ئارگیوم ن تی س ر کی ئ م با ب ت ک پ شنیاز د کات "ن ت و ل ب د و تیدا ئ گ ر کانی پووکا ن و ل ناو چوونی د ت گ گ " گ ر ن گ ک ب ن م و ک گ گ کانی ن ت و دیاری ب ک ی ن، چونک ئ م پ مان وای ک ت نیا د و ت یان کیان کی/بوون کی د و ت ناسا د توان ت بن ماکان و ئ ستون کانی ن ت و دروست بکات و پ ر پ بدات پ ار ز ت، ب ر ز ا گ ر ت، و ات ل ل ناو چوونی ز گاریان بکات.

ب ئ م م ب س ت ل ر "ن ت و" و ک گ روو پ ک پ ناس کراو ک ب ئا گایی و ئیرادی خ یان ک م گ ی ک یان پ ک ه ناو، ک م گ گ ک ش خا و نی ناسنام و ک یاد و کولتور (زمان، دابون ریت، ک ل پوور) و م ژوو و چ ک و خاک کی هاوب شن. هاوکات، ه س تی هاو پ شتیوانی ب ی ک و یان گ ر د دا و پ ژ ی کی هاوب شیشیان ه ی ب دوا ژ و بان گ ش ی مافی خ ب و ب ر د ن د ک ن. مافی خ ب و ب ر د نیش د ک ر ت ل چوار چ و کانی س ر ب خ ی، ک نفیدرالی، فیدرالی یان ئ ت ن می ب د س ت ب ن ت (Guibernau 2004: 132). ل ر دا د ب ت ئ و جیا وازی د یاری ب ک ی ن ک ل ن نوان "ن ت و" و "د و ت-ن ت و" دا ه ی. هاو و تیا نی "د و ت-ن ت و" ب گ ش تی نیش ت ج ی ه مان و ات ن و

ما فی یەكسانیان هەیە و ئامـزانی چەندین پەـیوـندی شاقووـیی ئابوورین. "نەتەو" هەموو کارەکتەر و خەسەتەکانی "دەوڵەت-نەتەو"ی تەدایە بەجگە لە ما فی هاووڵاتیبوون بە یەكسانانە لەگەڵ پەـیوـندی ئابووریی شاقووـییەكە. بە شەـوازیـکی دیکە، ئەوـی نەتەو لە دەوڵەت-نەتەو جیادەکاتەو ئەوـیەكە نەتەو کیانەکی كەمەڵایەتیە بەئام دەوڵەت-نەتەو کیانەکی هەم كەمەڵایەتیە هەم یاسایی.

هەندەك گرووپ هەن كە نیشتهجەیی وەلاتەکی دواي-كەوێکیان (وەك عێراق و سووریا) یان دەوڵەت-نەتەویەكەن (وەك تورکیا و ئێران) كەچی بەخەیان دەوێن "نەتەو" یان گەشەیان کردوو بە "نەتەو". ئەم گرووپانە وەك نەتەوی-بە-دەوڵەت (nation-without-state) ناسراون. نەتەو-بە-دەوڵەتەكان گرووپی وابەستەن بە خاك (territorial community) كە خاوەن ناسنامەیی نەتەوی/نیشتمانیی خەیان و ئارەزووی دیاریکردنی چارەنووسی خەیان هەیە بەئام كەوتونەتە نەو سنووری وەلاتەك، یان چەند وەلاتەك، كە بەگشتی خەیان بە دەوڵەتەك ناسـەنن (وەك: كوردەكان، كەتەلەنەكان، تاملەكان و سەكەتەلەندیەكان).

ئەم بابەتە چوارچەوو و تەگەشتەکانی بنیاتگەراکان (constructivists) دەکات بە چاویلکەیک بە شرەف و گفتوگەیی دیدگایەك بە سەرھەڵدان/دروستبوونی نەتەو، وەك دیاردەییەکی كەمەڵایەتی-سیاسی. لە وانگەیی بنیاتگەراکان، هەموو دیاردە و مانا و بەها و ەستیەکان و ناەستیەکان، دیاردەگەلەكەن، ماناگەلەكەن، بەهاگەلەكەن، ەستیگەلەكەن كە لە پەسەییەکی كەمەڵایەتی-سیاسی-ئابووری-مەژوویدا دروست بوون و ەەر لە پەسەییەکی هاوشەوێش لەوانەیی لەناوچەن. بەم پەیی، بنیاتگەراکان كە لە پەيوەند بە نەتەو و ناسیونالیزم زیاتر وەك تازەگەراکان (modernists) ناسراون، پەیان وایە كە نەتەوكان بەرھەمی ناسیـە نالیزمن، نەك بە پەچەوانەو (Walicki 1998). ئەو بە مانایەكە نەتەو شتەکی ەستەقینە و بابەتی و پەویست نیە بەكو "بنیاتنراو" و "دەستکرد" و "بەرھەمی" نوخەیی سیاسی و ەوناکبیریە. ئەم تەواو ھاوێی ئەو دیدە نەك هەموو نەتەوكان دروستکراوی دەوڵەتن، بەكوو لەو ھاوێیان كە هەندەك نەتەو (وەك ئەمریکی، ئوسترالی، كەنەدی) دروستکراون، بەئام هەندەك نەتەو هەن كە ەگی ئیتنیا هەیە (وەك، ئێمەنی، فەرەنسی، كورد، كەتەلەنی). ھاوکات، ەیی نوخەیی سیاسی و ەوناکبیری بەهەند وەردەگرین لە گەشەپەدانی نەتەو لە گرووپی ئیتنیەو (وەك

ئینگلیزی)، یان ل چ ند گرووپ کی ئیتنیی و (و ک ف ر نسی).
 ئم ل خوار و ک باس ل تیور کانی ن ت و د ک ین ای خ مان
 زیاتر وون د ک ین و، بام ل ر گنگ ئ و بدر ک ین ک ئ و ی
 ئم ل پ یو ند ب بنیات گ رایید و پشتی پ د ب ستن ئ و ی ک
 ل دنیای م د رن، ل س د ی بیست م و بیست و ی ک م، ل دنیا ی ک ک
 ل س ر ب ن مای د و ت- ن ت و دام زراو، هیچ دام زراو و د زگا ی ک
 ل د و ت ب ه زتر نیی ل دروستکردنی ماناکان (و ک: تورکیبوون
 یانی چ و کوردبوون یانی چی؟)؛ پل ب ن دکردنی ب هاکان (و ک: زمانی
 فارسی "ف رمی و با لای" و کوردی زمانی "ل ک و خ و
 ع شیر ت")؛ ل ب ف رمی کردن و ب ه زکردنی ه ن د ک زمان (و ک:
 تورکی ل تورکیا) و ل پ ر او زخستن و یاسا گکردنی ه ن د ک زمانی
 دیک (و ک: کوردی ل تورکیا)؛ ل دروستکردنی م ژوو (و ک: ب
 هتیکردنی چ ک کی تورک) و چ و اش کردنی م ژوو (و ک: ناساندنی
 کورد و ک "تورک شاخاوی کان")؛ ل بر و دان ب کولتوور و
 ک ل پوور ک (و ک: ع ر بی- ئیسلامی ل ع راق و سووریا) و یاسا گکردن
 و بن ب کردنی کولتوور و ک ل پوور کی دیک (و ک: ت عریبکردنی کورد
 و کوردستان ل ع راق و سووریا). ئ مان و س د ان نموون ی دیک،
 ه موو پ مان د م ن ک ب ب ر اور ب دام زراو کانی دیک (ب
 نموون، حیزب و ک م گ ی م د نی)، د و ت ب ه زترین و
 کاریگ رترین د زگا و دام زراو ی دروست ک ری مانا و ب ها و
 استی کان و نا استی کان. ئ و نموون ی ی ئ ستا ئا م ژ ی پ
 د ک ین ز ر لای نی ئم استی د خات و و. ل ۱۹۸۷-۱۹۸۸، حیزبی
 ب عسی ع ر بی ئیشتراکی ک تاک حیزب بوو ل ع راق، ل ب ران ب ردا
 ل باشووری کوردستان (کوردستان ل ع راق) ه شت حیزب ب ر ی
 کوردستانیان پ ک ه نابوو، ک چی حیزبی ب عس توانی شکست ب ه ر
 ه شت حیزبی کوردستانی به ن ت. ئ و ی ک ئ و ه ز و توانای ی
 دابوو حیزبی ب عس ئ و ت نیا تواناکانی ب عس ن بوو و ک حیزب ک
 ب ک کو ئ و دام زراو کانی دیک ی د و ت بوون و ک: سوپا (ه ز ی
 ز مینی و د ریای و ئاسمانی، ئیستیخباراتی ع س ک ری، ت سنیعی
 ع س ک ری)، پ لیس ب ه موو لق و پ پ کانی، ئ منی عام و خاص،
 موخا ب راتی ناوخ و د ر و، ج یشی ش عبی، ئ فواجی خ فیف، ل گ
 ت و او ی و زار ت کانی دیک (ب نموون، پ رو ر د و کار و
 نیشت ج کردن)، ک توانای ب عسیان س د بار ت قای حیزب
 کوردستانی کان کوردبوو، توانای ت فروتوونا کردنی ئ وانی ف راه م
 کوردبوو.

ب د ر ب ین کی دیک، ئ و ی ت گ یشتن و ب ها و مانا و م ژوو و
 ناسنام ی مر ف کان (و ک تاک یان د ست ج معی) دروست د کات، د کر ت

7-5: 1983; 63-55: 1994; 32: 1998). هه کاره زاتیی کانی، دیسان بکورتی، بریتین له دهستووهر دان و کاریگری دهستوهری سیاسیی و ووناکیری گرووپه ئیتنییهکان له زیندووکردنهوه و زیندووگرته و دروستکردنی کولتور و که یاد و دیاریکردنی چاره نووسی هاو بهش. به نموونه، دانانی سهربهخایی و زگاری نیشتمانی و که ئامانجهکی نهتهوهیی/نیشتمانی هاو بهش له لایه دهستوهریهوه. ئه ویش له ئهفراندنی سهروود به نهتهوه و نیشتمان له لایه شاعیر (وهکه: پیره مارد) و گهرانییهژان (حهسهن زیرهک) و بهرزکردنهوهی ئاها و زیندووکردنهوه و زیندووگرتهی یاد نهتهوهیی و کولتووهریهکان. ئه رنست گهلنهر که ناسراوترین تیوریسته له نهوه تازو گهرهکان په له سه ره نهوه داد گهرته که په سه ی گه شه ی پیشه سازی و مه ده رنه ته (modernization)، که به شاربوون و دروستبوونی سه دان شاری نو به له که وته وه، بوون به مایه له یشه هه که شهان و سهینه وهی دابونه ریت و وابسته یه (ئینتیمه) سونه تیه کانی که مه گه کشتوکه ییهکان و ته که چوونی هاوسه نگیه که نه که ی نهوان شار و ده. له ئاکامی ئه م په شهاته دا کولتووری شار جه که ی بنیات و کولتووهره سونه تیهکان و وابسته یی به گوند و عه شیرته گرتنه وه. ئه م گه انکاریه فیزیکی و کولتووهریهانه وای کرد که هه سته وابسته یی له گه هاوه ساتیه بوونه وه گه شه بکهات. گهلنهر په ره ی به که مه به په شمهرجه که به دروستبوونی نه ته وه داد نه ته. به نیدیکت ئه ندرسن په ی وایه ناسیونالیزم له سه ده ی نه زده دا به ته وای دهرکه وت و ناسرا چونکه زمان بوو به هه کاره کی سه ره کی یه که گرتنه که مه گه هاو زمانهکان، ئه ویش له ئاکامی به او بوونه وهی خوهندواری. له گه زیادبوونی ژماره ی خوهندرانی ئه ژنامه و که ته ب و به او که راهکان، ئیدی خه که که وای له هاته ئاگاداری هه وه و په شهاته کانی که سانی دوور و نزیک بن. ئه وه وه و په شهاته نه ی که خه که ئه ژانه و حه فته نه به ره چاو و به ره گوهریهان ده که وت و سنوور له که ییه کانی ده به ی و ببوون به مایه ی دروستبوونی هه ست و سه ز و وابسته ییه که له و دیوی سنوور کانی که مه گه له که ییه به چووکه کان به قه راغه که که تخووبی و به ته که ی، نه ته وه که ی، زمانه که ی، نیشتمانه که ی په که ده هه نه، ئه مه شه نه ته وه یان “ده وه ته- نه ته وه” ی له که وته وه.

هاوته ی، گهلنهر و ئه ندرسن، ئه ریک هه بزباوم، که تازو گهره کی مارکسیه، ده ته نه ته وه له لایه دهستوهریه وه، به به کاره نهانی که مه که “دابونه ریتی داهه نه راه”، دروست که راه، دروست ده که ته. ئه م دابونه ریتانه شه له سیمبول و ئه فسانه نه ته وه ییهکان و مه ژوو یه کی دا به نه ژراه وه هه نه نه جراهون (Hobsbawm 1994: 77). ئه وه له و باوه دایه که سیاسه ته مه ره که زییه کانی ده وه ته که کان له هه موو شته که

زیاتر له پښت بـاوبوونـو و توندوتـو کـردنـی گـرنـگـی نـتـو و .
بـگـوـږـی دـیـدی تـازـگـږـکـان ، نـتـو و پـشـمـدـږنـتـو بـوونـی نـبـو و
دـو و تـو یـی کـاریـگـر لـه دـروستـکـردنـی نـتـو و دا دـبـینـت . نـگـر نـم
دـید و وکـتـگـیـشـتـنـک و ږـبـگـرین ، نـو و بـه دـروستـبوونـی نـتـو و دـو و
زـرور ، بـه و اـتـایـکـی دـیکـه لـه غـیـابـی دـو و تـو دـروست نـا بـت ،
نـگـر دـروستـیش بـو و بـت نـو و لـه و اـنـی لـه نـا و بـت .

دـیدـکـی دـیکـه بـه دـروستـبوونـی نـتـو و لـه لـایـن نـا نـتـی سـمـیس و جـن
هـچـینـسـن گـږـشـی پـدـرا و و وکـتـیـتـنـسـیـمـبـولی (ethno-symbolic)
نـاسـرا و . سـمـیس دـو و تـو لـه و دـو و چـت نـتـو و دـیـار دـیـکـی مـدـږن بـت
بـه مـام ږـگـو و پـشـکـانـی پـشـمـدـږنـتـی لـه نـا خـی خـیدا هـږـگـرتـو و و
پـیـو دـیـار . بـه و اـتـایـکـی دـیکـه ، نـتـو و کـان هـږـگـری خـسـو و تـو
تـو خـمـکـانـی گـرو و پـه ئـتـنـیـکـان ، لـه و اـنـی : ږـچـو و کـی هـا و بـش ، سـیـمـبـول
و نـفـسـان و یـاد و و ږـی مـږو و یـی هـا و بـش ، لـه گـږ شـونـاسـکـی کـولـتـو و ږـی
بـا کـش (Smith 2002: 8-9; 1999: 36-42; 1987: 154) . نـگـر زـیـا تـر
قـو و بـیـنـو و و و رـد بـیـنـو و نـو و پـکـهـا تـو و خـسـو و تـو و تـو خـم
ئـتـنـیـکـان لـه زـږ بـی نـتـو و کـان (نـمـانـی ، فـږ رـنـسـی ، تـورکـی ،
و و و سـی ، کـور دـی) دـبـینـن ، نـو و نـتـو و اـنـی لـه دـو و چـت کـه لـه پـه و سـی
نـیـشـتـه جـبـو و و لـه لـایـن دـو و تـو و دـروستـکـرا و (و وکـه نـمـریکـی ،
ئـوسـتـرا لـی ، کـه نـدی) ، کـه ږـگـکـی ئـتـنـی دـیـا رـی کـرا و یـان نـیـه بـه کـو و
نـتـو و و گـږ لـکـن کـه لـه نـیـشـتـه جـبـو و یـی خـسـو و کـان کـی سـږ بـه گـرو و پـی ئـتـنـی
جـیـا جـی دـروستـکـرا و لـه لـایـن دـو و تـو و . بـه شـدـا رـی گـرنـگـی هـا چـینـسـن لـه م
تـگـیـشـتـنـه قـسـکـردن و ږـخـنـگـرتـنـیـتـی لـه ږـچـو و دـو و تـو لـه دـروستـکـردنـی
نـتـو و . نـو و بـیـر کـکـکـان و تـو و اـنـیـکـانـی گـږ لـنـږ و نـدـر سـن و
هـه بـز بـا و م لـه مـو و ږـچـو و دـو و تـو و دـا مـو دـز گـا کـانـی لـه دـروستـکـردنـی
نـتـو و دا دـخـا تـه ژـږ پـر سـیـا ر و ږـخـنـه دـکـا تـه . هـا چـینـسـن پـی و اـیـه
نـتـو و و دـو و تـو و پـه یـو و نـدـیـکـی لـا و کـیـان هـه یـه و تـو اـنا کـانـی دـو و تـو و
بـه ږـکـخـسـتـن و دـروستـکـردنـی نـتـو و سـنـو و رـد اـرن و بـه رـزی و نـز مـی
بـه خـیـا نـو و دـبـینـن (Hutchinson 2000: 654) . نـو و بـه چـو و نـکـانـی خـی
بـه دـیـا ر دـی سـږ هـږ دـانـی نـا سـیـو نـا لـیـز مـک لـه نـا و خـو دـی دـو و تـو و لـه دـږی
نـا سـیـو نـا لـیـز مـی دـو و تـو و یـان دـسـو و تـو و ، و وکـه نـا سـیـو نـا لـیـز مـی سـکـه تـلـانـدی لـه
دـږی دـو و تـو و تـی بـه رـیـتـانـی یـان نـا سـیـو نـا لـیـز مـی کـور دـی لـه دـږی نـو و
دـو و تـو و تـانـی کـه کـور دـیـان تـه دـا دـږی ، پـشـتـه اـسـت دـکـا تـو و . و اـتـه هـا چـینـسـن
دـو و تـو و ، مـا دـا م دـو و تـو و نـتـو و دـروست دـکـا تـه ، نـیـه چـه نـه لـه نـا و
دـو و تـو و تـه کـدا دـو و ، یـان زـیـا تـر ، لـه نـا سـیـو نـا لـیـز مـک سـږ هـږ دـدـن ، یـان
بـو و نـیـان هـه یـه .

نـمـه هـا و اـیـن لـه و یـی کـه نـا سـیـو نـا لـیـز م لـه پـه ر ا و ږ و لـه کـه نـا ر کـانـی
نـا سـیـو نـا لـیـز مـی دـو و تـو و تـه نـتـو و دـروستـبو و و هـږ دـو و نـمـو و نـکـه

(سکھ تلاندی و کوردی) پشتی استی ئو تگیشتنه دکه نږو بام ئوئی
 ئم ھاوای نین دوو شته: یکه م، ناسیونالیزم و نه تږوئی که نار و
 پراوږز له درژم ودا له غیابی دام زراوکانی دږوټت (حکومت،
 پرله مان، سوپا، و زار تی پروږده، هتد) یان دام زراوئی
 دږوټت تاسا (کیان کی که نفیدرائی، فیدرالی، ئه تږوئی می) که بتوانه
 سیاسه تکانی گشه و پاراستن و برز اگرتنی ناسنام و زمان و
 کولتور و مژوو و که له پوور و که یاد برجه سته بکات، ئوا
 دپووک تږوئی و ئه گږرکانی له ناوچوونی دته گږه. دوو م، ئوئی
 ناسنام و زمان و کولتور و دابونه ریتی گروپه ئیتنی و
 نه تږوئی کان له پراوږز و که ناردا له سدان سای ابردودا
 پاراستبو ئو څزان و گوند دور دته ستکان بوون. له دنیای
 مدهرن و جیهانگیریدا څزان لوازترین دام زراوئی به پاراستن و
 پارزگاریکردن له ناسنام و زمان و کولتور. ئوئی ئم
 ناسنام و کولتور دروست دکات و زمان زا دکات ئو دږوټت و
 دامود زگانو دږوټت تن له باشتین حاده، له خراپترین ئو هږ
 و تواناکان و دام زراوکانی جیهانگیرین که هم ناسنام هم زمان
 هم کولتور دسه پښن، جا ئو ناسنام یه که زمه پلستان بهت، زمانی
 ئینگلیزی یان چینی بهت، یان کولتوری څژاواپی بهت.

به بنده ما له سر ئو گفتوگه یان یه پشووتر، هاوکات، هندهک په شنیاز
 که میراسله فهرچ (Hroch 1996: 79) خستوونه تییه وو دکرته سه
 په شم رج به دروستبوونی نه تږو دته نشان بکین.

یه که م، که یاد کی هاو بهشی دیر کی، جا چ سه رک و تن بهت چ شکست، چ
 استی بهت چ ئه فسانه. به نمونه، سه رک و تنی کاو به سه ر زووحاک به
 کورد که نه ورز، جه ژنی نه تږوئی کوردی، له که و ته تږو؛ سه رک و تن
 یه که له دوا یه که کانی عره به-موسه مانه کانی نیمچه دوورگی عره به
 به سه ر به زه نته کان و ساسانی کان و دام زرانندی دږوټت کانی
 ئم موی و عه باسی به عره به، که به سه رده می زږین له مژودا لای
 عره به کان ناوږد دکرته؛ گرتن و اپهچ کردنی جوو کان له لای
 نه بوخوزنه سه ر و فده دانیان له سه ر که نار کانی زه فورات له بابل به
 جوو کان، وک که یاد کی تا به جوو کان، ئا یا که یاد به به بوونی
 مه زخان یه نه تږوئی/نیشتمانی دکرته، ئا یا به به دږوټت تی
 نیشتمانی نه تږوئی که دکرته مه زخان ته هه بهت. به دبر به ینه کی دیکه،
 ئا یا کورد و کوردستانیان له تورکیا یان له ئران دته توان
 مه زخان یه نه تږوئی-نیشتمانی-کوردستانیان هه بهت، یان ئوئی
 هه شه وک تورکی/تورکیایی، یان فارسی/ئران یی هه ژمار دکرته.
 به دنیا یی و، و به م که دوو م.

دوو م، په یو ندیه، کولتوری و زمانیه کان له نه و نه دمانه

گرووپه کی گډېشتم ته ئاسته ک بېته مایه دروستبوونی په یوه نډیه کی که مایه ته لږنویاندا که لږ په یو نډی نه ندامانی گرووپه که لږگه که سانی د رڼو په گرووپه کی خپل یاندا زه به هتر بته. به نمونه، په یو نډیه که مایه تیه کانی نه وڅی کورد کان لږ په یو نډی کورد کان لږگه گرووپه دروسه کانیاندا (عرب، فارس و تورک) به هتر بته. به مایه یا نه و لږ غیابی د و ته د کرته، داڅه چن په یو نډیه کی وا که د خرت کاته که زمانی گرووپه کیان زمانی پور وړد و خو نډن و نووسین بته، زمانی بازار و م عریف و زانست و نه دب بته، زمانی فرمی د و ته و زمانی په یو نډی بته، وک زمانی فارسی و تورکی لږ نه ران و تورکیا. داڅه نه م د کرته کاته زمانی دیک، کوردی به نمونه، تیا لږ مایه و لږ چن د باز نه کی داخرا و به کاریگر به کار بته؟ به دنیا یو نه م ناکرته، به هغه گډه نه وای نه م ش، بوونی د و ته به نه ته و په کلا یکه رڼو په.

سیدم، جره که لږ په کسان لږ نه و نه ندامانی که مایه، که لږ گډه که مایه که مایه نیو و به خرابته، ناماده یی به بته. نه گره خای په که و دوو په پشم رجن به دروستبوونی نه ته و نه و خای سیدم په پشم رجه که به د و ته نه ته و چونکه تیا لږ سایی بوونی د و ته د کرته باس لږ په کسان یی هاو ته تیان بکرته. نه گره گرووپه که دوو م رجه په که میانی ته د نه بته نه و زه ر سخته، نه گره نه یین م حای، که وک نه ته و ناویان بیه، نه گره ه ر سه م رجه که ش ناماده یی نه بته نه و به مان ش و ناکرته وک گرووپه ته ماشا بکره که گډ شتم، یان بن، به د و ته نه ته و. په پشم رجه سیدم هر چه په مان د ته ه ر گرووپه که د و ته یان دام زراوای د و ته تئاسای وای نه بته که نه توان ته ناسنام و زمان و کولتور و م ژووی پاره زت، نه ندامانی که مایه که لږ گډه که مایه که مایه نیو و به کبخت و په کسان یی لږ نه وانیاندا به ر رار بکات، نه و نه و که مایه په، گرووپه، نه توان ته گډ ش بکات به نه ته و لږ باشتیرین حای و د و ته نه ته و لږ دوا گډ ش دا.

وک لږ سه ر ته ناماژ په کرا نه م با بته ه و د دات و مای دوو پرسیاری سه ر کی بداته و، کورد به سدان سه ماو و به نه ستا نه گره کانی لږ ناوچوونی هاته ته گډه. هاوکات، به مان وای نه ته و چه په ویسته، تیا د و ته، یان دام زراوای د و ته تئاسا، تاکه زامنی پاراستن و مان وای نه ته و نه. لږ به کانی داهاتوودا ه و دراو و مای نه دوو پرسیار و پرس و پرسیار په یو نډار کان گفتوگه بکره.

- Anderson, Benedict (1991). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, London: Verso.
- Gellner, Ernest. (1983). *Nations and Nationalism*, Oxford: Blackwell.
- Gellner, Ernest. (1994) "Nationalism and Modernization," in *Nationalism*, eds. J. Hutchinson and A. D. Smith, Oxford: Oxford University Press, pp. 55-63.
- Gellner, Ernest. (1998) *Nationalism*, London: Phoenix.
- Guibernau, Montserrat (2004) "Anthony D. Smith on Nations and National Identity: a Critical Assessment," *Nations and Nationalism*, vol. 10, no. 1-2, pp. 125-141.
- Hobsbawm, Eric J. (1994) "The Nation as Invented Tradition," in *Nationalism*, edited by J. Hutchinson and A. D. Smith. Oxford: Oxford University Press, pp. 76-83.
- Hroch, Miroslav. "From National Movement to the Fully-Formed Nation," in *The Nation-Building Process in Europe*, edited by G. Balakrishnan. New York: Verso, 1996, pp. 78-97.
- Hutchinson, John. (2000) "Ethnicity and Modern Nations." *Ethnic and Racial Studies* 23, no. 4, pp. 651-669.
- Smith, Anthony D. (1987) *The Ethnic Origins of Nations*, Oxford: Blackwell.
- Smith, Anthony D. (1999) "The Nation: Real or Imagined," in *People, Nation and State: The Meaning of Ethnicity and Nationalism*, eds. E Mortimer & R Fine, London: I.B. Tauris, pp. 36-42.
- Smith, Anthony D. (2002) "When is a Nation?" *Geopolitics*, vol. 7, no. 2, pp. 5-32.
- Walicki, Andrzej. (1998) "Ernest Gellner and the 'Constructivist' Theory of Nation." *Harvard Ukrainian Studies*, .vol. 22, pp. 611-19